

ΗΛΙΑΣΚΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

**Μαθαίνω
να γράφω και να μιλώ
σωστά ελληνικά**

Μαθαίνω
να γράφω
και να μιλώ
σωστά ελληνικά

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΠΕΤΡΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΧΡΥΣΙΔΟΥ ΚΙΚΗ

Τα σημεία στίξης

τελεία, άνω τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, θαυμαστικό, άνω και κάτω τελεία, παρένθεση, αγκύλες, αποσιωπητικά, παύλα, διπλή παύλα, εισαγωγικά

1. Τελεία (.)

Στο τέλος της πρότασης.

Σε συντομογραφίες.

Σε μεγάλους αριθμούς, στη δήλωση της ώρας.

Αποφεύγεται σε τίτλους, επικεφαλίδες, επιγραφές.

2. Άνω τελεία (·)

Χωρίζει ομάδες προτάσεων.

Πριν από πρόταση που επεξηγεί ή έρχεται σε αντίθεση με την προηγούμενή της.

Μετά την άνω τελεία αρχίζουμε με μικρό γράμμα.

3. Κόμμα (,)

το πιο συχνό και το πιο δύσκολο σημείο στίξης

Το κόμμα χρησιμεύει για να χωρίζονται:

I. Μέσα στην πρόταση:

- α) Όμοιοι όροι, δηλαδή υποκείμενα, αντικείμενα, κατηγορούμενα, προσδιορισμοί κλπ.:
- β) Οι μετοχικές προτάσεις, όταν είναι επεξηγήσεις ή όταν είναι πολύ μεγάλες.
- γ) Τα ρήματα που έχουν το ίδιο υποκείμενο, όταν είναι ασύνδετα, χωρίζονται με κόμμα.
- δ) Επίθετα που αναφέρονται στο ίδιο ουσιαστικό. Χωρίζεται με κόμματα η παράθεση και η επεξήγηση.
- ε) Η κλητική προσφώνηση.
- στ) Τα αρνητικά ή βεβαιωτικά μόρια και επιρρήματα στην αρχή της πρότασης.

II. Μέσα στην περίοδο:

- α) Χωρίζονται με κόμμα οι δευτερεύουσες από τις κύριες προτάσεις, εκτός εάν αποτελούν αντικείμενο ή υποκείμενο ρήματος.

Συγκεκριμένα χωρίζονται:

οι αιτιολογικές

οι αποτελεσματικές, συμπερασματικές

οι υποθετικές

οι εναντιωματικές

οι χρονικές

οι τελικές (εκτός όταν εισάγονται με το να)

οι αναφορικές που δεν είναι απαραίτητο συμπλήρωμα της κύριας

Δε χωρίζονται

οι ειδικές (εκτός αν είναι επεξήγηση ή βρίσκεται πριν από την κύρια).

οι πλάγιες ερωτήσεις (εκτός αν βρίσκεται πριν από την κύρια).

οι διστακτικές/ ενδοιαστικές

οι αναφορικές που είναι απαραίτητο συμπλήρωμα της κύριας.

β) Χωρίζονται με κόμμα οι κύριες αντιθετικές προτάσεις, όταν συνδέονται με αντιθετικούς συνδέσμους.

γ) Πριν από το και.

Όταν μεσολαβεί δευτερεύουσα πρόταση.

Όταν το και ενώνει όλα τα προηγούμενα με το παρακάτω ή ενώνει με διαφορετικό τρόπο.

Όταν ευκολύνεται το σωστό διάβασμα.

Οι κανόνες για το κόμμα, όπως και οι κανόνες για τη στίξη γενικά, δεν είναι απόλυτοι. Κάποτε παραλείπουμε ένα κόμμα που κανονικά θα έπρεπε να μπει, ή θέτομε ένα κόμμα εκεί που κανονικά θα παραλειπόταν, **για να αποφύγουμε παρεξηγήσεις.**

4. Ερωτηματικό (;)

Στο τέλος ερωτηματικής φράσης.

Δε σημειώνεται στην πλάγια ερώτηση.

Σε χωριστές ερωτήσεις, σημειώνεται ερωτηματικό στην καθεμιά.

Μέσα σε παρένθεση (;) δείχνει ειρωνία, αμφιβολία.

5. Θαυμαστικό (!)

Στο τέλος της πρότασης που εκφράζει θαυμασμό.

Μέσα στην πρόταση μετά από επιφωνηματική φράση.

Μέσα σε παρένθεση για να δείξει απορία.

Μέσα στα εισαγωγικά όταν ανήκει στα λόγια που περικλείονται.

Το ερωτηματικό και το θαυμαστικό έχουν λογική και συναισθηματική αξία. Μετά το ερωτηματικό ή το θαυμαστικό αρχίζουμε με κεφαλαίο, εκτός αν η συνέχεια συνδέεται άμεσα με τα προηγούμενα («Πού είσαι;» ρώτησε ξαφνικά).

6. Άνω και κάτω τελεία (:)

Χρησιμοποιείται για να εισάγει ευθύ λόγο ή κατάλογο πραγμάτων.

Έπειτα από πρόταση που αναφέρει γνωμικό ή παροιμία.

Η λέξη που ακολουθεί τη διπλή τελεία γράφεται με κεφαλαίο, όταν η διπλή τελεία έχει θέση τελείας, (με μικρό, όταν η φράση που περιέχεται σε εισαγωγικά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της πρότασης).

7. Παρένθεση (())

Απομονώνει λέξη ή φράση που συμπληρώνει το νόημα, αλλά μπορεί και να παραληφθεί.

Αναφέρονται οι παραπομπές.

Αν το κείμενο μέσα στην παρένθεση αρχίζει με κεφαλαίο, η τελεία μπαίνει πριν κλείσει η παρένθεση.

8. Αγκύλες ([])

Χρησιμοποιούνται όταν θέλουμε να βάλουμε νέα παρένθεση μέσα σε παρένθεση.

9. Αποσιωπητικά (...)

Είναι πάντοτε τρεις (και όχι περισσότερες) τελείες.

Δηλώνουν ατελή πρόταση.

Χρησιμοποιούνται όταν αναμένεται να ξαφνιαστεί ο αναγνώστης.

10. Παύλα (—) μεγαλύτερη από το ενωτικό (-)

Εισάγει αλλαγή προσώπου σε διάλογο.

Δείχνει μεγαλύτερη αντίθεση προηγούμενων και επόμενων.

Δείχνει απότομη αλλαγή, ανακολουθία στη φράση.

Ύστερα από τελεία για μεγαλύτερο σταμάτημα.

Για να υποδηλωθεί ότι η φράση έμεινα ατέλειωτη, όπως με τα αποσιωπητικά.

11. Διπλή παύλα

Εξηγεί ή συμπληρώνει τα λεγόμενα, όταν θεωρείται τόσο σημαντική, ώστε να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί παρένθεση, ενώ το κλείσιμό της σε κόμματα θα δημιουργούσε ασάφεια.

Πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ παύλας και ενωτικού.

12. Εισαγωγικά («»)

Λόγοι τρίτων που αναφέρονται όπως ειπώθηκαν.

Ρητά, φράσεις, κ.λ.π. που δεν ανήκουν στη συνηθισμένη γλώσσα.

Τίτλοι βιβλίων, εφημερίδων, πλοίων, κ.λ.π.

Στην περίπτωση που χρειάζονται εισαγωγικά μέσα σε κείμενο που είναι σε εισαγωγικά, τότε χρησιμοποιούνται τα “διπλά κόμματα”.

Τα εισαγωγικά δε χρειάζονται σε λέξεις που τυπώνονται με διαφορετικούς χαρακτήρες.

Η τελεία, η άνω τελεία αλλά και το κόμμα σημειώνονται έξω από τα εισαγωγικά, ενώ το ερωτηματικό και το θαυμαστικό μέσα σε αυτά, εκτός αν τα συγκεκριμένα σημεία στίξης δεν ανήκουν στο κείμενο που βρίσκεται μέσα στα εισαγωγικά, οπότε σημειώνονται έξω από αυτά.

Το τελικό ν

τον άνδρα – το διακόπτη
τον καιρό – το συμμαθητή
την πόλη – τη χώρα
δεν ξέρω – δε πέρασα
μην ακούς – μη μιλάς

Σε μερικές λέξεις άλλοτε φυλάγεται το τελικό τους ν κι άλλοτε χάνεται. Οι λέξεις αυτές είναι το άρθρο **τον, την**, το αριθμητικό και αόριστο άρθρο **έναν**, η προσωπική αντωνυμία του τρίτου προσώπου **αυτήν, την** και τα άκλιτα **δεν, μην**.

i) **Διατηρούν το τελικό ν**, όταν η ακόλουθη λέξη αρχίζει από φωνήεν, σύμφωνα στιγ-
μιαίο ή διπλό:

Φωνήεν ή από τα
κ, π, τ
μπ, ντ, γκ, τς τζ
ξ, ψ

τον άνεμο μην έλθεις δεν είδα την πρόλαβα
έναν καιρό δεν μπορώ μην κάθεται αυτήν έλεγα
τον ξένο τον παίκτη την μπάλα τον ψεύτη

ii) **Χάνουν το τελικό ν**, όταν η ακόλουθη λέξη αρχίζει από σύμφωνο εξακολουθητικό:

γ, β, δ, χ, φ, θ, μ, ν, λ, ρ, σ, ζ

τη γάτα το λεκέ δε γράφω δε με ρώτησες
τη χαρά τη νίκη μη φοβηθείς μη σταματήσουμε
το φόβο τη ζώνη μη ρωτήσεις αυτή θέλω

Συνηθισμένα ορθογραφικά λάθη

Σωστό

α**Λ**εργία
γεν**έ**θλια
διακεκρι**μ**ένος
δ**ω**σίλογος
εισι**τ**ήριο
Ευριπ**ί**δης
καθετ**ί**
κάθ**ισα**
κα**μ**ία ή κα**μ**ιά

Λάθος

αλεργία
γεννέθλια
διακεκριμμένος
δοσίλογος
εισητήριο
Ευρυπίδης
κάθε τι
κάθησα
καμμία ή καμιά

κατάλυμα	κατάλυμμα
καταχώριση	καταχώρηση
οτιδήποτε	ο,τιδήποτε
πληροί	πληρεί
πώρωση	πόρωση
συμπόνια	συμπόνοια
συγκρητισμός	συγκριτισμός
συνωμότης	συνομώτης
ψιθυρίζω	ψυθιρίζω

ΠΡΟΣΟΧΗ!!

οφείλω, όφελος **αλλά** ωφελώ, επωφελής

Παρώνυμα

Παρώνυμα λέγονται οι λέξεις που έχουν περίπου όμοια προφορά, ενώ διαφέρουν ως προς τη σημασία.

αιρετός = εκλεγμένος

αισθητικός = που έχει σχέση με το ωραίο

ανία = πλήξη

απορία = ερώτηση

εδώλιο = κάθισμα

έκλειψη ηλίου

αιρετικός = που δεν συμφωνεί με την καθιερωμένη άποψη, αρχή ή δόγμα

αισθαντικός = που χαρακτηρίζεται από λεπτότητα και ευαισθησία στην έκφραση συναισθημάτων

άνοια = σταδιακή εξασθένηση των διανοητικών λειτουργιών, η οποία εμφανίζεται σε άτομα μεγάλης ηλικίας

απόρροια = αποτέλεσμα

ειδώλιο = αγαλματίδιο

έκθλιψη φωνήεντος

ενδελέχεια = η επιμέλεια, η συνεχής φροντίδα για κάτι

εξαιρώ = δεν συμπεριλαμβάνω

επιβολή = η ενέργεια και το αποτέλεσμα του επιβάλλω

ευημερία = ευδαιμονία

ρήξη = το σπάσιμο

σιωπηλός = αυτός που δε μιλάει

συνίσταται = αποτελείται

τεχνητός = κατασκευασμένος, μη φυσικός

υποβόσκω = υποκρύπτομαι

εντελέχεια = η μετάβαση της ύλης από τη «δυνάμει» στην «ενεργεία» κατάσταση (όρος της αριστοτελικής φιλοσοφίας)

εξαιρώ = τονίζω, εξυψώνω σε επαίνους

επιβουλή < επιβουλεύομαι = κακόβουλη σκέψη για κάποιον

ευμάρεια = πλούτος, οικονομική άνεση

ρίψη = το ρίξιμο

σιωπηρός = ό,τι δηλώνει ή εκφράζεται με τη σιωπή

συνιστάται = προτείνεται

τεχνικός = αυτός που έχει σχέση με την τεχνική

υποφώσκω = αχνοφέγγω

Σωστοί τύποι της προστακτικής

Σωστό

εγκατάλειψέ το
κατάθεσέ τα
υπόγραψε
αντίγραψε
υπόθεσε
μετάβαλε
ανάστειλε
ανάγγειλε
διάγραψε
διάταξε
επίμεινε
απόβαλε
απόκλεισε
ανάπτυξε
επίλεξε
μετάτρεψε

Λάθος

εγκατέλειψέ το
κατέθεσέ τα
υπέγραψε
αντέγραψε
υπέθεσε
μετέβαλε
ανέστειλε
ανήγγειλε
διέγραψε
διέταξε
επέμεινε
απέβαλε
απέκλεισε
ανέπτυξε
επέλεξε
μετέτρεψε

Συχνά φωνολογικά λάθη

Σωστό

Λάθος

αγοραπωλησία	αγοροπωλησία
άρδευση	άρδρευση
αρχαιρεσίες	αρχιερεσίες
ιστιπούτο	ιστιντούτο
κοινοτοπία	κοινοτυπία
κομπλιμέντο	κοπλιμέντο
μεγέθυνση	μεγένθυνση
Οκτώβριος	Οκτώμβριος
η ψήφος	ο ψήφος
ακατονόμαστος	ακατανόμαστος
ανεξεταστέος	αναξεταστέος
καίριος	καίρεος
ανήκα	άνηκα
θα επιστήσω	θα εφιστήσω
περιθάλπω	περιθάλπτω
τίθενται	τίθονται
παρεμπιπτόντως	παρεπιπτόντως

Ομόηχα ή ομώνυμα

Ομώνυμα ή ομόηχα λέγονται οι λέξεις που προφέρονται όμοια, έχουν όμως διαφορετική σημασία.

έκκληση= παράκληση

ευγενής(ουσ.)= ο αριστοκράτης

λιμός= μεγάλη και παρατεταμένη έλλειψη τροφίμων

σορός= νεκρό σώμα

καινός= νέος

κρητικός= αυτός που έχει σχέση με την Κρήτη

έκλυση= απελευθέρωση ενέργειας

ευγενής(επιθ.)= ευγενικός

λοιμός= επιδημική και συχνά θανατηφόρα αρρώστια

σωρός= στοίβα

κενός= άδειος

κριτικός= αυτός που ασχολείται με την κριτική θεατρικών παραστάσεων, έργων τέχνης

σατιρικός= αυτός που έχει σχέση με το θεατρικό είδος της σάτιρας

ψηλός= αυτός που έχει μεγάλο ύψος

σατυρικός= αυτός που έχει σχέση με τους σατύρους, τους ακολούθους του θεού Διονύσου

ψιλός= ο πολύ λεπτός

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!

- Από το **καλώ** παράγονται τα εξής: **κλήση**, **πράκκληση**, **ανάκληση**
Από το **κλίνω** παράγονται τα εξής:
απόκλιση, **σύγκλιση**, **υπόκλιση**
- Από το **λαμβάνω** παράγονται τα εξής:
λήψη, **επανάληψη**, **υπόληψη**
Από το **λείπω** παράγονται τα εξής :
πράλειψη,

Ομόρριζα που διαφέρουν ως προς τη σημασία

αίσθημα= η αντίληψη ή η κατανόηση κάποιου πράγματος

αίτημα= οτιδήποτε ζητεί κάποιος επίσημα από δημόσια αρχή

απόδοση= βαθμός παραγωγικότητας, κέρδος, ωφέλεια

ατύχημα= τυχαίο συμβάν που επιφέρει βλάβη ή ζημιά

βουλή= σκέψη, απόφαση

εκμάθηση= η τέλεια μάθηση, η τέλεια γνώση

συναίσθημα= η ψυχική διέγερση, η ψυχική κατάσταση που συνοδεύεται από ανάλογη διάθεση

αίτηση= η γραπτή κυρίως αναφορά με την οποία κοινοποιείται αίτημα σε αρμόδια υπηρεσία ή δημόσια αρχή

ειδίδοση= η πρόδος και η επιτυχία

δυστύχημα= πολύ σοβαρό ατύχημα με αποτέλεσμα το σοβαρό τραυματισμό ή την απώλεια ανθρώπινης ζωής

βούληση= επιθυμία, θέληση

μάθηση= η απόκτηση γνώσεων

εμπειρία= βίωμα

παρέκβαση= απομάκρυνση από το θέμα

πρότυπο= το υπόδειγμα, το μοντέλο

πολιτισμικός= αυτός που έχει σχέση με την πνευματική καλλιέργεια

αντικαθιστώ= αλλάζω

διακηρύσσω = γνωστοποιώ μια απόφαση, μια θεωρία

παρακινώ = προτρέπω (θετική σημασία)

πείρα= σύνολο από εμπειρίες

παρέμβαση= η μεσολάβηση, η απλή ανάμειξη

πρωτότυπο= το πρώτο, το αρχικό, το γνήσιο

πολιτιστικός= αυτός που προωθεί την ανάπτυξη του πολιτισμού

υποκαθιστώ= αναπληρώνω, παίρνω τη θέση κάποιου άλλου

προκηρύσσω = αναγγέλλω δημοσίως επίσημα

υποκινώ = προκαλώ κρυφά μια ενέργεια, ξεσηκώνω

Λάθη στη χρήση των επιρρημάτων

Σωστό

απλά = με απλά λόγια

αδιακρίτως = ανεξάρτητα από

άμεσα = χωρίς να μεσολαβήσει κάποιος ή κάτι

έκτακτα = έξοχα, θαυμάσια, υπέροχα

ενδεχομένως = ίσως

ευχαρίστως = πρόθυμα

κατ'αρχάς = αρχικά, αρχικώς

προηγουμένως = πριν

Λάθος

απλώς = μόνο

αδιάκριτα = χωρίς διακριτικότητα, τακτ

αμέσως = τώρα

εκτάκτως = ξαφνικά

ενδεχόμενα = πληθυντικός του ουσιαστικού ή επιθέτου

ευχάριστα = πληθυντικός του ουσιαστικού ή επιθέτου

καταρχήν = βασικά, κατά βάση, όσον αφορά την ουσία

Προηγούμενα = πληθυντικός του ουσιαστικού ή επιθέτου

Λάθη σε καθιερωμένες εκφράσεις από το γλωσσικό παρελθόν

Σωστό

“εκ των ων ουκ άνευ(sine qua non)” = αναφέρεται σε πράγμα, στοιχείο ή ιδιότητα, που είναι απαραίτητα ή αναντικατάστατα σε κάτι ή για κάτι

εξ ολοκλήρου = ολοκληρωτικά.

αυτολεξεί= με τις ίδιες ακριβώς λέξεις

μέτρον άριστον

κτήμα ες αεί = κάτι που το έχει κάποιος για πάντα

“τα αγαθά κόποις κτώνται” = τα αγαθά αποκτούνται με κόπο

υπέρ το δέον = παραπάνω από όσο πρέπει

Λάθος

“εκ των ουκ άνευ”

εξολοκλήρου

αυτολεξί

παν μέτρον άριστον

κτήμα εσαεί

“τα αγαθά κόπους κτώνται”

υπέρ του δέοντος

εκ βαθέων(π.χ. εξομολόγηση) = από τα βάθη

όσον αφορά = σχετικά με

Ανέκαθεν = από πάντα (-θεν = από)

Αμφότεροι = και οι δύο

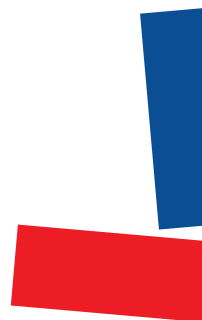
εκ βάθους ή εκ βαθών

ως αναφορά

από ανέκαθεν ή εξ από ανέκαθεν

αμφότεροι και οι δύο

Σ ● ΕΜΠΕΙΡΙΑ ● ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ● ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ● ΕΜΠΕΙΡΙΑ ● ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ● ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

ΗΛΙΑΣΚΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Στο Κέντρο:

Τσιμισκή 61 & Αγίας Σοφίας γωνία (3ος & 4ος Όροφος)
Τηλ.: 2310 257523, Θεσσαλονίκη

Στην Πυλαία:

Εγνατία 114 & Δελφών γωνία
Τηλ.: 2310 334406, Θεσσαλονίκη

Στην Καλαμαριά:

Στον πεζόδρομο
Τηλ.: 2310 450466, Θεσσαλονίκη

Στη Νέα Κρήνη:

Κουντουριώτου 50 & Αϊδινίου 11 γωνία
Τηλ.: 2310 486886, Θεσσαλονίκη

Στη Χαριλάου:

Κ. Καραμανλή 149 & 25ης Μαρτίου γωνία
Τηλ.: 2310 323245, Θεσσαλονίκη

Στους Αμπελόκηπους:

Πλατεία Επταλόφου
Τηλ.: 2310 732395, Θεσσαλονίκη

e-mail: info@iliaskos.gr

www.iliaskos.gr